

تمرینات اصلاحی برای ده ناهنجاری قامتی

نقدی بر کتاب «کودک رعنا، قامت زیبا»

● نام کتاب: کودک رعنا، قامت زیبا

● مؤلفان: معصومه ولایتی، مینا حقیقی، احمد ربانی

● تصویرساز: فرشته هادی پور

● ناشر: مهر زهرا (س)

● چاپ اول سال: ۱۳۹۶

درس تربیت بدنی یا ورزش مدرسه با سابقه نزدیک به یک قرن، با هدف توسعه و تکامل جسمانی، حرکتی، شناختی و عاطفی- اجتماعی امروزه می‌رود تا نقش خود را در سلامت و تسلط بر مهارت‌های پایه رشته‌های ورزشی کودکان و نوجوانان در ابعاد مختلف بیش از پیش ایفا کند. در کنار این انتظارات توجه به حفظ ساختار قامتی در حدمطلوب آنچنان که متخصصین از آن یاد می‌کنند از پیش‌فرض‌های علمی آموزش ورزش در مدارس تلقی می‌شود. بدین معنی که با شرکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های درس تربیت بدنی که در چارچوب برنامه مصوب و تدوین شده دفتر تألیف کتاب‌های درسی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی می‌باشد، دانش‌آموزان نه تنها از انجام حرکات غلط و آسیب‌زا در امان می‌مانند، بلکه معلمان با اتکا به دانش خود و توصیه‌های کتاب‌های راهنمای معلم اطلاعات لازم را در اختیار دانش‌آموزان دارای ناهنجاری‌های ساختار قامتی قرار می‌دهند. با این وجود متخصصین رشته دانشگاهی آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی از پاننشسته و با تهیه کتاب‌های آموزشی سعی بر انتقال دانش و توصیه‌های لازم برای پیشگیری و احتمالاً رفع نواقص موجود در ساختار قامتی ناهنجر برخی دانش‌آموزان توسط معلمان تربیت بدنی می‌کنند. البته موضوع برنامه‌ریزی برای کنترل و پیشگیری از ناهنجاری ساختار قامتی دارای سابقه‌ای به طول دو دهه در حوزه سلامت و تربیت بدنی آموزش و پرورش کشور است، اما برآوردی از نتایج این فعالیت‌های هزینه‌بر به

نقد به‌عنوان یک مهارت شناختی گویای تلاش ناقد در تمییز امتیازات و کاستی‌های یک اندیشه، روش یا اثر است. نقد کتاب عبارت از توصیف، تحلیل انتقادی، ارزیابی کیفیت، اهمیت و تأثیرگذاری یک کتاب در زمینه‌ای خاص است.

کتاب، به‌عنوان قدیمی‌ترین رسانه مکتوب، همواره از اهمیت زیادی برخوردار بوده است. با پیدایش رسانه‌های دیجیتال، جایگاه کتاب‌های عمومی نسبت به گذشته تنزل یافته است اما کتاب‌های علمی هرگز از جایگاه مرجعیت خود خلع نشده‌اند و همیشه عامل انتقال پیام‌ها و یافته‌های پژوهش‌های علمی بوده‌اند. رسالت تولید کتاب‌های باکیفیت نه تنها بر دوش مؤلفین و ناشران بلکه بر دوش ناقدان صاحب اندیشه نیز هست تا با نقد خود هم کاستی‌ها و هم امتیازات کتاب‌های علمی-آموزشی را نشان دهند و راه را برای بهبود این‌گونه کتاب‌ها هموار سازند. بدون تردید نقد و نشر آثار منتقدانه یا انتقادی ضمن ایجاد تحرک و نشاط علمی در بین مخاطبین به بازنگری آثار تألیفی به‌دست نویسندگان و یا تولید آثار جدید و کم‌نقص‌تر می‌انجامد.

شکلی دقیق و علمی در دسترس نیست. بنابراین همواره به این امید که تولید کتاب‌ها، بروشورها و پوسترهای آموزشی می‌تواند منجر به آگاهی بیشتر معلمان، دانش‌آموزان و خانواده‌ها بشود، اقدام به تولید آن‌ها شده است.

توصیف محتوایی کتاب

محتوای کتاب شامل معرفی ۱۰ ناهنجاری مرتبط با ساختار قامتی انسان به همراه علل ایجاد آن‌ها و تمرینات اصلاحی است.

مزایای کتاب

مزایای کتاب را می‌توان در دو بعد شکلی و محتوایی تشریح کرد. در بعد شکلی کتاب دارای تصاویر رنگی، کاغذ روغنی (گلاسه)، خطوط درشت و صفحات کم است که به سرعت مطالعه و جذابیت کتاب کمک می‌کند. در بعد محتوایی مزیت کتاب معرفی ناهنجاری‌های ساختار قامتی به منظور کمک به پیشگیری و اصلاح آن‌ها است.

کاستی‌های کتاب

کاستی‌های کتاب را نیز می‌توان در دو بعد شکلی و محتوایی تشریح کرد. در بعد شکلی کتاب دارای کاستی‌هایی به شرح ذیل است:

● تصویر روی جلد و پشت جلد کتاب به تنهایی گویای محتوای درون آن نیست. هر دو تصویر حرکات ورزشی را نشان می‌دهد که می‌تواند هم به تنهایی نشان‌دهنده انجام یک حرکت کششی برای افزایش انعطاف‌پذیری باشد و هم حرکتی برای اصلاح ناهنجاری اسکولیوز (کجی ستون فقرات) که البته جزء

ناهنجاری‌های معرفی شده در کتاب نیست.

● تیترها در اکثر موارد همراه با دو نقطه هستند، بدون اینکه مطالب از همان‌جا آغاز شود. می‌دانیم زمانی که از دو نقطه استفاده می‌شود باید بلافاصله مطلب مورد نظر شروع شود.

● تیتتر اصلی و تصاویر هر عنوان ناهنجاری در صفحه مقابل آن آمده است و این یک ایراد صفحه‌آرایی به‌شمار می‌رود.

● تصاویر کتاب دارای کاراکترهای مختلف زن و مرد میان‌سال، کودک و نوجوان است، در حالی که لازم است با توجه به هدف کتاب یعنی کمک به پیشگیری از ناهنجاری‌های ساختار قامتی در کودکان و نوجوانان از کاراکتر همین سن استفاده شود.

● تصاویر کتاب یک‌دست نیستند و یا اینکه در جاهای مناسب استفاده نشده‌اند.

● محتوای موجود در کادرها یکسان نیستند.

● عیوب و کاستی‌های محتوای کتاب عبارت‌اند از:

● تمرینات کتاب نیازمند تصویر هستند.

● چارچوب ارائه هر ناهنجاری یک‌دست نیست. برای مثال اگرچه در خصوص عوارض پشت گردن مطلب وجود دارد اما به آن پرداخته نشده است.

● در ابتدای کتاب آمده است: «سخنی با دبیر ورزش». یعنی مخاطب کتاب معلم تربیت‌بدنی است، اما در انتهای مقدمه، مخاطب هم دانش‌آموز است، هم معلم و هم والدین!

● در کتاب‌های راهنمای معلم تربیت‌بدنی پیرامون ناهنجاری‌های وضعیتی و قامتی مطالبی آورده شده است. بهتر است کتاب‌های کمک‌آموزشی در راستای رفع کمبودهای آن‌ها گام بردارد، در حالی که نویسندگان در هیچ‌جایی به کتاب‌های راهنمای معلم تربیت‌بدنی اشاره نکرده‌اند.

